

Genieten van de Bijbel

Geestelijk voedsel door ontdekkend bijbellezen

Age Romkes

De woorden van God worden in de Bijbel soms met eten vergeleken. Zo moeten Ezechiël (2:9-3:3) en Johannes (Openbaring 10:8-11) een boekje met de woorden van God opeten. Zij moeten zich de boodschap, die ze namens God moeten brengen, helemaal eigen maken. Ook al ligt de inhoud ervan zwaar op de maag. Toch is de smaak zoet als honing; het is goed om de woorden van God in de mond te nemen, ook als de strekking ervan negatief overkomt.

De dichter van Psalm 119 heeft geen last van een nare nasmaak. "Alles wat U zegt, is heerlijk om naar te luisteren. Het klinkt zoeter dan honing", jubelt hij (vers 103). Hij is enorm blij dat God ons zijn woord, zijn wet gegeven heeft. Dat stelt ons immers in staat om een goed leven te leiden.

Ook de schrijver van Hebreeën (5:11-14) gebruikt het beeld van eten. Hij verwijt zijn lezers dat ze nog steeds babymelk drinken, terwijl ze allang aan de stevige kost toe hadden moeten zijn. Hij komt bij hen niet verder dan de eerste beginselen van het christen-zijn. Maar ze hadden inmiddels anderen moeten onderwijzen. In plaats daarvan moeten ze zelf steeds bij het handje worden genomen. Worden ze dan nooit volwassen?

Bijbellezen en bijbelstudie doen kunnen we dus vergelijken met eten om daardoor geestelijk te groeien. Laten we deze beeldspraak eens wat verder uitwerken.

De maaltijd

Iedereen moet eten, maar de manier waarop dat gebeurt verandert. Wij hadden thuis vroeger twee maaltijden per dag en elke keer werd daarbij uit de Bijbel gelezen. Maar de gemeenschappelijke maaltijd lijkt aan het verdwijnen te zijn. Ieder eet op zijn eigen tijd, net zoals het uitkomt. En het bijbellezen, hoe staat het daarmee? Ongeveer de helft van alle Nederlanders heeft een Bijbel en ongeveer één op de acht leest daar wekelijks of vaker in. De helft van de bijbelbezitters heeft er al een jaar of langer niet in gelezen. Dat zou moeten betekenen dat veel mensen geestelijk honger lijden.

Eet op tijd

'Rust, reinheid en regelmaat', dat waren de drie pijlers voor een gezond leven. Wat de maaltijden betreft komen de rust en de regelmaat in het gedrang. Verdwijnt het vanzelfsprekende bijbellezen aan tafel daarmee ook? Mijn grootvader las bij elke maaltijd een hoofdstuk uit de Bijbel, of het nou lang was of kort. Alleen Psalm 119 ging in tweeën. 176 verzen vond hij toch teveel van het goede.

Wat zijn voor u de vaste momenten waarop u de Bijbel leest? Kunt u de rust en de regelmaat nog vinden? Of wordt het tijd om daarover opnieuw eens te gaan nadenken?

Vaste gewoontes brengen structuur in het leven. Iets wat je elke dag op dezelfde tijd doet, vergeet je niet zo gauw.

Eet voldoende

Wie te weinig eet verzwakt. In het geestelijke leven is het niet anders. Je zou kunnen denken dat je stabiel blijft als je stopt met bijbellezen, maar dat is niet zo. Het Evangelie is zo anders dan wat wij zelf bedenken dat we er voortdurend aan herinnerd moeten worden. We worden gered door ons geloof. Maar volgens Paulus is het geloof uit het gehoor: “alleen door te luisteren naar wat Christus gezegd heeft, kunt u in Hem gaan geloven” (Romeinen 10:17). Wie niet blijft lezen, raakt achterop. “Daarom moeten wij heel aandachtig luisteren naar de waarheid die wij hebben gehoord, anders zullen wij ervan vervreemd raken”, waarschuwt ook de schrijver van Hebreeën (2:1).

Petrus wenst zijn lezers toe dat zij God en Jezus Christus steeds beter zullen leren kennen. “Dan zult u gelukkig worden en zijn genade en vrede ervaren. Want als u Hem beter leert kennen, zal Hij u door zijn grote kracht alles geven wat u nodig hebt om werkelijk goed te leven. Hij zal zelfs zijn heerlijkheid en goedheid met ons delen!” (2 Petrus 2:2-4).

Aan de andere kant is het zo dat we eten om te leven; we leven niet om te eten. Zo is ook bijbelstudie geen doel in zich. Het gaat er om dat we God steeds beter zullen leren kennen én dat we steeds meer vanuit die relatie met Hem gaan leven; dat we ons leven in toenemende mate overeenkomstig Gods bedoeling gaan inrichten en steeds meer op Jezus gaan lijken. Als we de Bijbel lezen, maken we een dubbele beweging: we trekken ons even terug uit de drukte van het bestaan om ons op God en zijn Woord te concentreren, om daarna gesterkt en gevormd er weer op uit te gaan om God en onze naaste te dienen in ons dagelijks leven.

Eet gevarieerd

Verandering van spijs doet eten. Bovendien is het gezond. Een beetje snoepen op z'n tijd, kan geen kwaad. Maar we hebben ook groente en vezels nodig. Uit onderzoeken blijkt, dat veel mensen de Bijbel lezen om troost of bemoediging te ontvangen. Daar is niets mis mee. Behalve als ze alleen aangename dingen willen horen en de rest van de Bijbel negeren. Paulus instrueert zijn medewerker Timotheüs “Wijs de mensen in de gemeente terecht en bestraf hen als het nodig is, moedig hen aan en onderwijs hen geduldig in het Woord van God. Want er komt een tijd dat de mensen niet meer naar de waarheid willen luisteren, maar leraren zoeken die hun vertellen wat ze graag willen horen” (2 Timotheüs 4:2v). Ook eten dat je niet lekker vindt, kan heel gezond zijn.

Hoe voorkom je dat je op een te eenzijdig dieet leeft, dat je steeds maar dezelfde geliefde passages opzoekt? Je kunt de hele Bijbel structureel doorlezen. Google eens op ‘bijbellesrooster’ en je vindt allerlei indelingen om de hele Bijbel in een bepaalde periode door te lezen, van een paar maanden tot een paar jaar. Anderen bieden een passage om te lezen voor elke dag. Zelf gebruiken we aan tafel al een aantal jaren het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap. Die sluit aan bij het kerkelijk jaar, zodat je bijpassende gedeelten bij de christelijke feestdagen leest.

Verantwoord en lekker eten

Je eet niet alleen om gezond te blijven en te groeien, in de lengte of in de breedte, maar ook omdat je het lekker vindt. Tenminste als het goed is klaar gemaakt. God geeft eten en drinken ook om van te genieten. De slager bij ons op het dorp prakte alles door elkaar, met toetje en al, want in je maag was het toch ook een zootje. Bepaald geen levensgenieter.

Prediker zou het niet met hem eens geweest zijn. Want al is het leven kort “er is tenminste nog één goed ding voor een mens, hij mag genieten van lekker eten en drinken en andere prettige dingen bij al het harde werken dat hij doet in de korte tijd die God hem laat leven” (Prediker 5:17).

Ook van een goede bijbelstudie, alleen of samen met anderen, kun je genieten!

Wat de boer niet kent...

‘Wat de boer niet kent, dat lust hij niet’, zegt het spreekwoord. Maar wát de boer niet kent, heeft heel veel te maken met de streek en het jaar waarin hij geboren is. Dat is voor Griekse boeren heel anders dan voor Nederlandse en voor jonge weer anders dan voor oude. Bij wat je eet en wat je lekker vindt, speelt je achtergrond een grote rol. Als je de Bijbel leest, is dat ook zo. Je begint altijd te lezen met bepaalde voorkennis en verwachtingen. Waarschijnlijk heb je ook al min of meer uitgesproken meningen over wat voor soort boek de Bijbel is en waar de inhoud over gaat. Dat is onvermijdelijk. En het is niet erg, zolang je je er maar van bewust bent. Want dan kun je het als het ware even parkeren, om toch weer te gaan lezen alsof je het voor het eerst ziet. Dat is het geheim van ontdekkend bijbellesen. Steeds weer tot nieuwe inzichten komen, omdat je echt leest, en niet wat je toch al dacht terug projecteert in de tekst.

Realiseer je dus wat je startpunt is en wees bereid om verkeerde opvattingen los te laten of bij te stellen en om door te groeien in kennis en inzicht. Dat we ‘een parel in Gods hand’ zijn is een dierbare gedachte voor veel christenen. Maar letterlijk staat dit zo niet in de Bijbel. Het komt uit een liedje van Elly & Rikkert. Als het niet woordelijk zo in het Woord van God te vinden is, hoe weet je dan of de gedachte wel bijbels is? Hoe zou je dat kunnen onderzoeken?

Blijf jezelf vragen stellen tijdens het lezen. Lees nauwkeurig en aandachtig. Dan blijf je leren en groeien.

Kijken en ruiken

‘Eten doe je met je ogen’, zeggen professionele koks. Een gastronom kijkt en ruikt eerst. Een mooi opgemaakt gerecht is een genot om naar te kijken. En van de geur van een goede maaltijd loopt het water je al in de mond. Het is lastig proeven met je ogen dicht. En met een dichte neus, blijft er al helemaal weinig van de smaak over.

Als je de Bijbel leest, begin dan ook niet meteen te ‘eten’. Trek niet te snel conclusies. Ga niet op zoek naar pasklare antwoorden op moeilijke vragen. Bij ontdekkend Bijbellesen gaat het niet om het vinden van antwoorden op je vragen, maar om het aandachtig luisteren naar de boodschap van de tekst. Die boodschap is verpakt in een taaluiting van enkele duizenden jaren geleden. Begin dus met ‘kijken’ naar de taal van de tekst en met het ‘ruiken’ aan de wereld waarin de tekst ontstaan is. Dit wordt meestal ‘observatie’ genoemd.

In de tijd van de Bijbel was schrijven geen dagelijks werk. Schrijfmateriaal was duur en een schrijver huren ook. Want ‘officiële’ teksten zette men meestal niet zelf op papier (zie bijvoorbeeld Jeremia 36:4 en Romeinen 16:22). Over boeken uit de oudheid is goed nagedacht en ze zijn vaak heel compact geschreven. Je moet ze meer lezen als een gedicht dan als een e-mail.

Waar kun je bij het observeren op letten? Vooral hoe de tekst in elkaar zit en hoe de bijbelschrijver zijn boodschap onder woorden brengt. Vraag dus niet te snel wát er staat en wat dat betekent, maar kijk eerst hóe het er staat. Gaat het verhaal van de overspelige

vrouw in Johannes 8:1-11 over vergeving? Als je goed leest, dan zul je zien dat het woord 'vergeving' in deze tekst niet voorkomt. Het kernwoord is '(niet) oordelen'. Behalve naar kernwoorden kun je bijvoorbeeld zoeken naar herhalingen, tegenstellingen en voorbeelden, naar een beeldspraak, een climax of een conclusie.

Probeer de structuur van de tekst bloot te leggen, dan zul je hem beter gaan begrijpen. In 1 Johannes 1:5-2:2 vind je drie valse pretenties die de schrijver afwijst en drie alternatieven die hij daar tegenover stelt. Als je dat ziet, dan wordt de tekst meer een eenheid en snap je de bedoeling beter.

Bij Psalm 23 zie je vaak dat die krampachtig uitgelegd wordt alsof de hele psalm over een schaap en een herder gaat. Het zalven van het hoofd wordt dan een behandeling tegen parasieten. Maar waarom eigenlijk? In het tweede deel van de psalm staat niets dat aan een herder of een schaap doet denken. Het gaat over een tafel, een beker en een huis. Welk beeld wordt hier dan gebruikt?

Bij het 'ruiken' aan de wereld van de tekst, heb je waarschijnlijk wat hulp nodig. Wat geloofden Sadduceeën precies en waarom wilden sommige Joden geen belasting betalen aan de keizer in Rome? In de Bijbel heb je te maken met heel veel verschillende culturen en historische omstandigheden. Daar kun je niet allemaal verstand van hebben. Daarom zijn boeken als *Het nieuwe leven* zo handig: veel achtergrondinformatie staat precies bij de tekst waarbij je die kennis nodig hebt.

Proeven en kauwen

Het eigenlijke 'eten' wordt bij het Bijbellezen meestal 'interpretatie' genoemd. We gaan nu op zoek naar de betekenis van de tekst, in de eerste plaats naar de bedoeling van de schrijver en in de tweede plaats naar wat God ons vandaag door die woorden zeggen wil.

De bijbelschrijvers richtten zich niet in de eerste plaats tot ons, christenen van de eenentwintigste eeuw. Wie hadden zij voor ogen en wat wilden zij duidelijk maken?

Drie zaken zijn bij het interpreteren van het grootste belang. In de eerste plaats dat de Bijbel in principe één verhaal vertelt, het verhaal van de geschiedenis van God met de mensen. De hoofdpersoon is Jezus Christus. Hij realiseert het heilsplan van God met deze wereld. Het gaat in de Bijbel niet allereerst over de mens en zijn religieuze gevoelens, maar over God Die de wereld schept, redt en herschept, door zijn Zoon: Jezus Christus. Hij is de door Israël verwachte Messias, die de beloften uit het Oude Testament vervult, en de Heer van de gemeente, die het plan van God met de wereld waarmaakt (Openbaring 5). Hij verbindt Oude en Nieuwe Testament; Hij is de schakel tussen Israël en de Gemeente.

De schrijvers van het Nieuwe Testament lazen het Oude met het oog op Jezus. Telkens blijkt het om Hem te gaan. Om een paar voorbeelden te geven uit een hele rij: de belofte aan Abraham (Genesis 12:1-3) is van toepassing op Jezus (Galaten 3:16), evenals de profetie over de lijdende Knecht in Jesaja 53 (zie Handelingen 8:35); ook Psalm 8 wordt in Hebreeën 2:9 betrokken op Jezus en eigenlijk is de hele brief aan de Hebreeën een aaneenrijging van citaten en voorstellingen uit het Oude Testament, die telkens iets blijken te zeggen over de heerlijkheid van Jezus.

Door het werk van de Here Jezus wordt de geschiedenis van God met zijn volk heilsgeschiedenis: Hij bracht de beloofde verlossing en Hij voert de wereldgeschiedenis tot zijn bestemming. Zonder Hem zou alles verloren moeite zijn. Zijn komst en wederkomst bepalen de zin van de geschiedenis van Israël en Kerk. Als we Jezus Christus niet voortdurend voor ogen houden kunnen we de Bijbel dus niet goed begrijpen.

In de tweede plaats moeten we ons realiseren dat er in die geschiedenis van God met de mensen voortgang zit. Het is voor de interpretatie van een tekst beslissend wáár we ons ergens op de tijdlijn van de heilsgeschiedenis bevinden. De offerwetten uit het Oude Testament bijvoorbeeld wezen vooruit naar het ene offer dat werkelijk afdoende was: de kruisdood van de Here Jezus (zie Hebréeën 9-10). Toen dát offer gebracht was verloor de tempeldienst zijn betekenis. In die zin zijn de offerwetten gedateerd en nu niet meer geldig. Niet omdat ze 'ontbonden' of ongeldig verklaard zijn, of omdat ze bij nader inzien toch niet juist waren, maar omdat ze zijn 'vervuld' (Matteüs 5:17). Ze hebben nog wel een boodschap voor ons, maar we moeten ze niet meer letterlijk in de praktijk brengen.

Precies zo zei de Here Jezus eerst dat Hij alleen gezonden was tot de verloren schapen van Israël (Matteüs 15:24), maar na zijn opstanding dat het Evangelie aan alle volken gebracht moest worden (Matteüs 28:19). Dat is geen tegenspraak, maar een ontwikkeling: blijkbaar is door zijn dood en opstanding de scheidsmuur tussen Israël en de volken weggefallen (zie Efeziërs 2).

Zo moeten we ons bij alles wat we lezen afvragen hoe ver Gods plan met de wereld gevorderd is, niet om ons met een Jantje van Leiden van een paar moeilijke dingen af te maken, maar om de zin van wat er gebeurt of gezegd wordt te kunnen begrijpen.

Op het traject van de wereldgeschiedenis passeren we een aantal wissels, waarna de zaken er wezenlijk anders voorstaan. Om er een paar te noemen: zondeval, zondvloed, wetgeving op de Sinaï, ballingschap, geboorte van de Here Jezus, zijn dood en opstanding, en de uitstorting van de Heilige Geest. Met deze wissels moeten we rekening houden bij het uitleggen van de Bijbel.

Dat betekent, in de derde plaats, dus ook dat er verschil kan zitten tussen de oorspronkelijke bedoeling van de bijbelschrijver en wat God ons vandaag door diens woorden zeggen wil. Vaak gaan we daar al zonder meer van uit, bijvoorbeeld bij de genoemde offerwetten. Ik ken geen kerk waar men elke dag twee lammetjes offert, terwijl dat oorspronkelijk toch echt wel de bedoeling was (Exodus 29:39). Maar in andere gevallen is er wel verwarring over. Moeten we het Onze Vader letterlijk bidden, of was dat onderwijs voor Jezus' discipelen vóór Pasen en Pinksteren? Vieren christenen de sabbat of de zondag? Dat heeft allemaal te maken met die wissels die zijn omgezet.

Het kan ook zijn dat onze situatie zo anders is dan die van de eerste lezers, dat de boodschap van de tekst niet op dezelfde manier voor ons geldt. De brieven in Openbaring 2 en 3 zijn gericht aan zeven heel verschillende gemeenten: de ene gemeente wordt geprezen omdat ze volhouden en zelfs meer doen dan eerst (3:18v), de andere wordt juist vermaand om weer dezelfde dingen als vroeger te doen omdat ze de liefde van vroeger hebben opgegeven (22:4v). Dat kan niet allebei tegelijk van elke willekeurige gemeente gelden. Van elk bijbelgedeelte kunnen we leren, maar niet alle teksten kunnen we rechtstreeks op onszelf betrekken.

Opnemen en groeien

Wat we eten, wordt opgenomen in ons lichaam. Het geeft brandstof om te functioneren en bouwstoffen om te groeien. Bijbel lezen is ook pas af als we de boodschap van de Bijbel geïntegreerd hebben in ons leven. Dit wordt meestal 'toepassing' genoemd. Bij de verwerking van de betekenis van de tekst voor onszelf moeten we niet alleen denken aan persoonlijke toepassingen. Laat staan dat we de bijbelse boodschap mogen versmallen tot een zaak voor de persoonlijke geloofsbeleving of spiritualiteit alleen. We zullen ons ook afvragen wat een en ander betekent voor de kerk waar we lid van zijn en de wereld waarin

we leven. Maar wel in die zin dat we zelf lid zijn van die kerk en functioneren in die wereld. De toepassing gaat dus niet over anderen, maar over onszelf.

Bijbellezen is niet vrijblijvend, het heeft consequenties in positieve en in negatieve zin. Het kan zijn dat we ons bepaalde vermaningen aan moeten trekken en dat we ons moeten bekeren. Misschien is onze gemeente ook wel lauw geworden (Openbaring 3:16) of laten we zelf de genade van God aan ons voorbij gaan (Hebreeënen 12:15). Dan moeten we daar geen genoeg mee nemen, maar tot inkeer komen en veranderen.

Ook in positieve zin mag je de genade die God aanbiedt in zijn Woord als een cadeau aannemen. Als je leest 'Ieder die de Naam van de Here aanroept zal gered worden', dan mag je er van uitgaan dat dat ook voor jou geldt en voor alle mensen die je kent.

Toepassen betekent niet alleen verandering van gedrag. Het gaat over elke invloed van de bijbelse boodschap op ons. Gaan we de werkelijkheid anders *beleven*? Hebben we God beter leren *kennen*? Zijn we over bepaalde zaken anders gaan *denken*? Krijgen we meer *zicht* op de doorwerking van het Evangelie in ons bestaan? Moeten we ons *spreken of handelen* corrigeren? Kortom, welke invloed heeft dit Bijbelwoord op mij en op mijn omgeving als ik de betekenis ervan goed op me laat inwerken?

Samen eten

Zoals samen eten gezellig is en goed voor het onderlinge contact, zo is samen bijbelstudie doen heel opbouwend en bevorderlijk voor de christelijke gemeenschap. Bij ontdekkende bijbelstudie moet je dan niet denken aan één persoon die bijbelstudie geeft en een aantal anderen die daarop reageren, maar aan een kring die onder leiding van een gespreksleider al lezend en pratend zelf de boodschap van de tekst ontdekt. Bij een etentje wordt het voedsel toch ook niet voorgekauwd?

Koken voor vrienden

Wat zet je je vrienden voor? Wat lusten ze graag? Wat is goed voor hen? Je probeert vast een maaltijd voor te zetten die zowel gezond als lekker is. Kies ook voor een bijbelkring met zorg welk gedeelte je bespreken wilt en denk goed na over de centrale boodschap die in elk geval goed uit de verf moet komen. Met een groep belangstellende niet-christenen begin je niet met de nachtgezichten van Zacharia en met een kring van de kerk bespreek je niet elke week Johannes 3:16. Wat helpt de kringleden om geestelijk te groeien?

Rijg niet allemaal losse teksten aan elkaar, maar concentreer je op één perikoop (afgerond gedeelte) en laat die zoveel mogelijk voor zichzelf spreken. Behandel bij voorkeur een heel bijbelboek in een seizoen. Een gewoon boek lees je toch ook van begin tot eind?

Wie kookt er?

Je hoeft geen professionele kok te zijn om een fatsoenlijke maaltijd op tafel te kunnen zetten. En je hoeft geen theoloog te zijn om een bijbelkring te kunnen leiden. Maar natuurlijk moet je wel een beetje weten wat je doet en moet je je goed voorbereiden. Daar zijn allerlei hulpmiddelen voor, maar het belangrijkste is dat je er tijd en aandacht voor hebt. Een goede kok probeert de gerechten eerst uit. Bestudeer een bijbelgedeelte altijd eerst voor jezelf, voordat je het gaat bespreken met de kring. Bid, denk na, maak aantekeningen op het gebied van observatie, interpretatie en toepassing. Als je zelf genoten hebt, weet je ook hoe je de gerechten het best voor je vrienden kunt opdienen.

Het menu

Uit welke gangen bestaat het diner? Wat kies je als voorgerecht en wat is het toetje? Plan zo ook de verschillende fases in het gesprek; maak een gespreksopzet. Waar wil je mee beginnen? Wat zijn de hoofdpunten die in elk geval ter sprake moeten komen? En hoe wil je afsluiten? Een korte gespreksopzet bij 1 Johannes 1:5-2:2 zou er zo uit kunnen zien:

Doel:	de deelnemers zien en erkennen dat we onze zonden niet moeten ontkennen of bagatelliseren, maar dat we ze mogen belijden aan God, die ze dankzij Jezus Christus weg doet	
Inleiding:	iets vertellen over de schrijver Johannes en over het dubbele doel van deze brief (vers 3 en 4); de structuur van 1 Johannes 1:5-2:2	10 min.
Gespreksronde 1:	over het karakter van God, die heilig en goed is (1:5)	5 min.
Gespreksronde 2:	verkeerde manieren om met zonde om te gaan (1:6, 8 en 10)	10 min.
Gespreksronde 3:	de weg die Johannes wijst om met onze zonden om te gaan (1:7 en 9; 2:1b-2)	15 min.
Afsluiting	Persoonlijke toepassingen bij 2:1a 'Kinderen, ik zeg dit om u van de zonde af te houden'	5 min.

Je kunt er langer de tijd voor nemen, maar als je je op de hoofdzaken concentreert, dan heb je aan drie kwartier genoeg. Mits je weet wat je wilt en duidelijk leiding geeft.

Gerechten klaarmaken

Tijdens de maaltijd moet je vaak nog de laatste hand leggen aan de gerechten, maar het grote werk is dan al gedaan. Het geheim van een goede bijbelkring zit in de voorbereiding. Maak aantekeningen voor een boeiende inleiding, waarin je de deelnemers nieuwsgierig maakt om te gaan lezen en waarin je de clou van het gedeelte niet weggeeft. Prikkel de deelnemers om zelf te gaan ontdekken. Bedenk van tevoren voor elke gespreksronde een paar openingsvragen. Je kunt niet het hele gesprek plannen. Dat moet je ook niet willen. Maar je kunt er wel voor zorgen dat de overgangen soepel verlopen. Stel vragen op het gebied van observatie, interpretatie en toepassing. Zorg dat er nauwkeurig gelezen wordt (observatie), dat er gepraat wordt over de boodschap van de tekst (interpretatie) en bespreek ook de relevantie voor onszelf (toepassing).

Gerechten opdienen

Een mooi gedekte tafel en fantasievol opgemaakte gerechten vergroten het genieten van het eten. Bij een bijbelkring kun je ook door de aankleding veel bijdragen aan een goed gesprek. Zorg dat iedereen prettig zit en dat men elkaar goed kan zien. Gebruik creatieve werkvormen om het kringgesprek te verlevendigen. Bij 1 Johannes 1:5-2:2 kun je de structuur van tevoren op papier uitdelen. Je kunt die ook al pratend met de kring op een muurkrant uittekenen. Je kunt een keer in drietallen uiteen gaan om het gesprek wat persoonlijker te maken. Je kunt het 'yin en yang'-symbool laten zien als tegenhanger van de uitspraak van Johannes dat God alleen licht is en geen duisternis. Enzovoort.

Rond de maaltijd

Voor en na het eten gebeurt er ook van alles. De begroeting vooraf en het natafelen met een kopje koffie. Maar het is natuurlijk wel de bedoeling dat je aan eten toekomt! Bij een

dinertje hoeft dat niet gezegd te worden. Bij een bijbelkring is het soms wel opletten geblazen dat er voor het eigenlijke bijbelgesprek voldoende tijd overblijft. Bidden en zingen voor de tijd is belangrijk, evenals de persoonlijke aandacht voor elkaar en het kopje koffie of thee. Maar zorg dat er minstens drie kwartier of een uur geconcentreerd bijbelstudie gedaan wordt. Baken dit ook duidelijk af. Als er tijdens het bijbelgesprek plotseling een heel persoonlijk probleem opduikt, moet je beslissen of je daar direct op in wilt gaan of dat je het gesprek daarover liever verschuift naar een ander moment. Ná het bijbelgesprek, of zelfs naar een persoonlijk gesprek op een ander moment. Je kunt niet doorgaan alsof er niets gebeurd is, maar het is ook niet altijd wijs om iemands persoonlijke problemen voor de vuist weg met de hele kring te gaan bespreken.

Hulp bij het koken

Al kook je nog zo graag en goed, een beetje hulp hebben we allemaal nodig. Al was het alleen dat je een keuken ter beschikking moet hebben. En een paar goede recepten zijn ook nooit weg.

Uit eten

Ter afwisseling kun je ook uit eten gaan. Bij kerkdiensten en plenaire Bijbelstudies wordt er voor je 'gekookt' door professionals. Daar kun je veel van leren. Over het algemeen lijkt het me een goed idee om de grotere bijeenkomsten te reserveren voor *onderricht* uit de Bijbel en de kleine kring te gebruiken voor *samen ontdekkend* Bijbellezende. Van de combinatie van goed onderricht door professionals en eigen onderzoek, in de persoonlijke stille tijd en met de bijbelkring, leer je het meest.

Kant-en-klaar maaltijden

Het is niet erg om af en toe een kant-en-klaar maaltijd in de magnetron te schuiven, maar als vast dieet is dit toch niet aan te bevelen. In het Nederlands is een veelheid aan kant-en-klaar bijbelstudiemateriaal; allerlei boeken met eenvoudige uitleg, soms met een aantal gespreksvragen aan het eind van elk hoofdstuk. Denk aan de serie *De Bijbel Spreekt Vandaag* van Novapres, of de reeks *Luisteroefeningen* van Boekencentrum.

Nadeel is wel dat er weinig zelf meer te ontdekken valt. Je leest de Bijbel door de bril van een ander. Als je niet oppast ga je met de kring dan over meningen discussiëren in plaats van de Bijbel lezen en overdenken.

Maar als je zelf alleen maar een ei kunt bakken, of als je weinig tijd hebt, dan is het toch wel prettig dat er zoveel te krijgen is.

Goed gereedschap

Toch kook ik liever zelf. In mijn eigen keuken, waar ik alles weet te staan. Met gereedschap dat ik gewend ben te hanteren.

Voor bijbelstudie kun je denken aan allerlei software, zoals de digitale Studiebijbel, de OnlineBijbel en BibleWorks. Maar ook aan gedrukte studiebijbels als *Studiebijbel in Perspectief* en *Het Nieuwe Leven*. Verder kan een atlas van de Bijbel en een bijbels woordenboek of namenboek heel handig zijn. Bouw je eigen basisbibliotheek op, digitaal of

niet, en leer er op je eigen manier mee te werken. Niet het vele is goed, maar het goede is veel. Schaf alleen dat aan wat je ook echt gaat gebruiken.

Kookboeken

Een kookboek is de gulden middenweg tussen de kant-en-klaarmaaltijd en het eigen prutje. Je krijgt tips en recepten waar je mee kunt variëren. Je hoeft niet alles zelf te bedenken, maar wat je uiteindelijk op tafel zet, heb je toch zelf gekookt.

Een goede serie bijbelstudieboekjes voor ontdekkend Bijbellezers is de reeks *Luisterend Leven* van uitgeverij Boekencentrum. Hierin vind je aanzetten voor je persoonlijke stille tijd en basale voorbereiding voor de kringstudie, zoals wat exegetische aantekeningen en goede gespreksvragen. Ook online kun je dergelijk materiaal vinden, zoals op de site van Stichting Artios (www.artios.nl).

Kookles

En tot slot kun je ook op kookles gaan. Kerken en studentenverenigingen bieden vaak wel toerusting voor kringleiders aan. En er zijn ook parakerkelijke organisaties die dergelijke trainingen verzorgen. Zoals stichting Artios.

Artios Bijbelschool is een mooie mix van zelf samen bijbelstudie doen en leren hoe je voor jezelf en met anderen op verantwoorde wijze de Bijbel kunt lezen. Elk cursusjaar wordt een serie van twaalf avonden aangeboden rond een boek uit het Nieuwe Testament tegen de achtergrond van aansluitende gedeelten uit het Oude testament. Voor meer informatie zie www.artiosbijbelschool.nl